

den eventuelle Ekspropriation gif ud over denne Ejer, fordi den i lignende Tilfælde vilde kunne gaa ud over enhver anden og saa, fort sagt, han var den almindelige Lovgivnings Bestemmelser underkastet, og der var ikke noget at sige dertil, saa er det ganske naturligt, at saa snart Lovforslaget retter sig mod en enkelt Ejer alene — her altsaa Statens eller Præstegaards-Lønningsmidlerne, de Midler, der ere bestemte til Præsternes Lønninger — saa er man berettiget til og forpligtet til noje at paase, at man ikke gaar denne særlige Ejers Interesser for nær, at denne Erhvervelse af Jord til Husmandslobder, som skal have fra denne bestemte Ejer, sker paa saadan Maade, at det ogsaa er overensstemmende med denne Ejers Interesse, og at denne Ejer fikres fuldstændig mod Skade.

Der er jo nu straks et Spørgsmaal, der maa rejse sig for den, der altsaa skal varetage disse Fonds eller disse Midlers Interesser, om der er nogen Mulighed for at bringe Reglen i Overensstemmelse med Præstelønningsmidlernes Interesser, den Regel, der gaar ud paa, at der overhovedet skal afhændes deraf, og at Præstegaardsavlingerne skulle nedbringes, reduceres til et vist ringere Maal. Hvis det ikke skulde kunne bringes i Overensstemmelse med denne Ejers Interesse, altsaa med Præstelønningsmidlernes Interesse, var der jo ingen Mulighed for at blive enig om Loven i det hele. Men hvad dette Hovedpunkt angaar, stiller Forholdet sig jo saaledes, at der i og for sig ikke fra de forskellige Interessers, fra disse Lønningsinteressers Side er nogen Kollision, i alt Fald ikke nogen absolut Kollision med Tanken i Lovforslagets § 1. Det er jo det høje Ting vel bekendt, at der i lang Tid har været afhændet — efterhaanden og paa forskellige Steder, og som Forholdene bød — betydeligt af de store Præstegaardes Avlinger, og jeg kan endvidere sige, at der i den Tid, jeg har forestaaet Kirkeministeriet, har været forhandlet om yderligere Foranstaltninger i denne Retning, gaadende ud paa i større Omfang og efter en mere almindelig Plan at reducere Præstegaardenes Avlinger til et vist mindre Maal og afhænde det overskydende, og at man for saa vidt i øvrigt ogsaa er nær ved en Afslutning af disse Forhandlinger. Der er altsaa for saa vidt ingen absolut Kollision paa dette Punkt, og der er altsaa der et Punkt, hvor jeg vil anse det for forsvarligt, om Lovgivningsmagten gaar ind paa Grundtanken i § 1. Ja, naar jeg taler om § 1, vil jeg sige, at andet Stykke i og for sig er ganske overlødig. Det er en Ret, som Ministeriet benytter hver Dag; den er jo kun

facultativ, men man har altsaa allerede denne Ret, som idelig anvendes — ganske vist ikke blot efter vedkommende Præsts Ønske — naar det findes hensigtsmæssigt, at hele Jordtillæget afhændes. Det er jo ofte Tilfældet, navnlig hvor der er Avlsbrug til en Præstegaard, der formelt efter de geografiske Forhold kan siges at ligge paa Landet, men hvor de sociale Forhold have udviklet sig saaledes, at de nærmere gøre det til et Købstadskald end til et Landkald. Det er altsaa saaledes, at jeg ikke her nogen absolut Kollision med § 1, og at der — ganske vist med væsentlige Ændringer — kunde være en Mulighed for at bringe en Overensstemmelse til Veje mellem de to Ting: det social-økonomiske Formaal paa den ene Side og Præstelønningsinteresserne paa den anden Side. Men jeg siger, der maa ske ikke uvæsentlige Indskrænkninger, det maatte jeg forbeholde mig i Enkelthederne at komme nærmere ind paa i det eventuelle Udvalg. Jeg skal blot ganske i Almindelighed antyde, at de lokale Forhold gøre det saa højt forskelligt, hvad der er det passende Minimum for Præstegaardes Avlinger. Naar det skal opnaas, hvad der altid bør opnaas ved Præstegaardsavlinger paa Landet, at Præsten ikke er uden for den Bæstæftigelse, som optager hans fleste Sognebørn, naar han altsaa skal drive Avlingen selv, og det fremdeles skal fyldestgøres, at han skal have Rørsel af sin Avling, naar dette skal være muligt, stille Forholdene med Hensyn til Minimum sig højt forskellige paa de forskellige Steder, og jeg tror ikke paa nogen Maade, at man kan betragte det som en træffende og alle Vegne passende Størrelse, der her bliver fastsat: „dog ikke ud over 2 Tdr. Hartkorn, deri indbefattet den til Præstegaarden hørende Have“. Der er dernæst Dele af Præstegaardens Tilliggende, som slet ikke bør afhændes, og som heller ikke passende kunne bruges til Husmandslobder. Eng og Mose og Skov og Hede — det vil i Reglen slet ikke egne sig til Udskykning til Husmandslobder, og det vil i Reglen ogsaa have stor Interesse for Præstegaardsavlingerne at bevare det. Dernæst er det ganske rigtigt, hvad den ærede Ordfører for Forslagsstillerne fremhævede, at der, saa vidt Omstændighederne tillade det, maa tages Hensyn til den nuværende Beneficiarius, maa tages Hensyn til de bestaaende Forpagtningskontrakter. Men der er noget mere, der ogsaa bør tages Hensyn til. Det staar i Forbindelse med det andet Hovedpunkt, at det lige over for de socialøkonomiske Tanker, som ere Formaalet, gælder at varetage de kirkelige Interesser derved, at man skaffer